ąnroletarja apelahus zegie ıψe ıeqou, ıpeidefkel!

eldgəlou ssr

rkonstıtucia

(auəspqara ſata)

apsnə ahənrkarrap ſqutəʒra
aqua ✦ 1936

КП-521
Р-1225

aphanttaɔra

aƚroleʈarʒa aƒəlakua zegɪə rɸə iəqou, ʈɸeidəʈkʂəl!

e i d g ə l o u a s o v e ʈ
socialisʈƒ respubliķakua
r ķ o n s ʈ i ʈ u c i a

(auəspqara ʃata)

Ин. Гуманитарный
№
Абхазский

apsnə aħəntkarraƒ ʔqutəʔra o aqua o 1936

КОНСТИТУЦИЯ
(основной закон)
Союза ССР

eidgəlou asoveţ socialisţҎ respublikąkua rkonsţiţucia

(auəspqara ſata)

I-ҎI axə

auaajlar reiҎķaaſa

1 asţaţia. eidgəlou asoveţ socialisţҎ respublikąkua — anxaʒei auəsuʒei rsocialisţҎ ћəntkarroup.

2 asţaţia. sssr politiką ſakugəlaſas iamou anadeluaai akąpiţalisţʒei rəmųra rxəxrələei aproleţariaţҎ dikţaţura aſakurgəlaraləei izəzhaz, iəoıuuoıaxaz akąrəzua auaa rdepuţaţ sovetkua roup.

3 asţaţia. sssr aҎə amųra zegıə znapaҎə iəqou, akąrəzua auaa rdepuţaţ sovetkua rəla, akalakıəi akətei irəlanxo akąrəzua auaa roup.

4 asţaţia. anxaʔa iamaz akąpiţalisţ ſakugəlaſa apəxrei, aitarsga amaruəgakuei, aarəxgakuei rzə xaҎmazara apəxrei, nasgıə auayə auayə ekąsploaţacia iziuaz akux3arei rəla iſakurououuaxəeiţ sssr aekąonomikąaҎ ſatas iamou socialisţҎla anxaʔa aſakugəlaſa, nasgıə aitarsga amaruəgakua, aarəxgakua socialisţҎ mazaranə rəqaçara.

5 astaţia. sssr aҧə asocialistҭ mazara, — ma ħəntkarraҭ mazara formanə iəqouр (jlarə zegıə irzeipşnə), ma ķooрeraţiv-ķolxoz mazara formanə iəqouр (ķolxozkuaķ irmazaranə, ķooрeraţiv eidgəlakuaķ irmazaranə).

6 astaţia. adgıəl, auayə iəxuaranə adgıəl iəçou, aзkua, abnakua, azauadkua, afabriķakua, aşaxţakua, amaadan çxərtakua, đəoıbei, зəi, jyani rţransрorţkua, abanķkua, aibardərga maҧaxukua, aħəntkarra eiҧnaķaaz akət-nxamya tbaa axnəqugagakua (asovxozkua, amaſəna-ţrakţor sţanciakua, ubas egıərtgıə), iara ubasgıə akalakı nxamya naрlaķkuei, akalakıkuei aрroməişlennosţ təpkuei rҧə aynə fond eiharaзaķ, — zegıə aħəntkarra iamazaranə iəqouр, — jlarə-zegıə irzeipşnə iəqouр.

7 astaţia. auaajlar rəxnəqugagakua, aķolxozkua rҧə, aķooрeraţiv aorganizaciakua rҧə, psəzxanəi psəzxamķuanəi irəmakuou ainventari, aķolxozkuei aķooрeraţiv organizaciakuei raarəxləç zegıə uərt aorganizaciaķua irzeipşnə irəmou axəbrakua reipşgıə aķolxozkuei aķooрeraţivҧ organizaciakuei rzə auaajlar irzeipşnə asocialistҭ mazaranə iəqouр.

ķolxoz tзə cəpxıaзa axaſalaxu eiharaķnə aķolxoz azeipş nxamya aqnəҧ ioua alamçaķua, dousə ixə iairxuaracə iəçaķnə iəmouр iraʒamķuanə atəзtəp dgıəl; iara ubri adgıəl aqnə iara ixaҧ mazaranə iəmouр anxaſa cərxəraa, dzəynou aynə, axıaraxu, apsaa, akət-nxamyaҧ inventar ssa, — dara abartkua akət-nxamya arţelı austav izlaħo ala.

8 asţaţia. akǫolxozkua irəçakǫnə ïrəmou adgıəl rxə iadərxuaracə, ҧhara amtaɜakǫua xuəda-psada naɜaɜa xərxuagas irətoup.

9 asţaţia. sssr aҧə eiharaɜakǫ nxamya formas iəqou asocialistţҧ ſakugəlaſa nxamya anaysgıə, ҧəmaapsara ekǫsploaţacia azəmuəkǫua, zxə ialərşanə auəs zua axazənxaȷei anapqazaȷei rənxamya ssakuagıə əqazaarcə auəspqara iaçanakǫəueiţ.

10 asţaţia. auaaҧəysa rxaҧ mazara rxala auəsurala irxaſalaz, idərhaz: izəynou rəynkua, cərxəraagas rtəɜkua rqnə irəmou anxamya, rəynəmaҧakua, fou-gousi, xnəqugara rmanſalagasi irəmou rxaҧra azin izkuəitu eipş, iara ubasgıə uərt irxaҧnə irtənxaz agara azingıə, auəspqara irzaxıqoiţ.

11 asţaţia. auaajlar irzeipşəu amazara azərharazəi, akǫrəzua auaa esəmşaaira rmal ſtəxreï, rkǫulıţura ſtəxrei rzə iarbanzaalakǫı akǫazə sssr daҦa ҧəlakǫ iaxıpşəmxarc arəoıuoıuarazəi, iara ahəntkarra xıqara amų iamou arəoıuoıuarazi,— sssr anxamya bzazara auəs ailərgarei, axərxartatarei iaioueiţ ahəntkarraҧ jlar rənxamya aplan ala.

12 asţaţia. sssr aҦə auəsura zəlşonə iəqou auayəҧəysa darbanzaalakǫgıə izə auəsura xıəɜ dəu zmou uəsnə ipxıaɜoup, ïagıəiualəup auəsura abri aprïncip işahɔ eipş: «egızəmuəz — egıəimfaaiţ».

sssr aҦə inagɜo iaaiueiţ asocializm aprincip: «dousə iqnəҧ ïarą iəlou ala, dousə izə — iara iiuəz zaqarou ala».

II-ҧi axə

aħəntkarra aʃakugəlaʃa

13 asʟaʟia. eidgəlou asoveʟ socialisʟҧ respubliķakua zinla eiqarou asoveʟ socialisʟҧ respubliķakua irguapxanə reidgəlarala iəʃakurgəlou eidgəlou ħəntkarroup:

urəsҧəlaҧi asoveʟ federaʟivҧ socialisʟҧ respubliķa,

ukrainaҧi asoveʟ socialisʟҧ respubliķa,

belorussiaҧi asoveʟ socialisʟҧ respubliķa,

azerbaiqanҧi asoveʟ socialisʟҧ respubliķa,

kərtҧəlaҧi asoveʟ socialisʟҧ respubliķa,

ʟamaxıҧəlaҧi asoveʟ socialisʟҧ respubliķa,

turķmenҧi asoveʟ socialisʟҧ respubliķa,

uzbekҧi asoveʟ socialisʟҧ respubliķa,

taqəkҧi asoveʟ socialisʟҧ respubliķa,

qazaxҧi asoveʟ socialisʟҧ respubliķa,

ķirgizҧi asoveʟ socialisʟҧ respubliķa.

14 asʟaʟia. eidgəlou asoveʟ socialisʟҧ respubliķakua, dara rҧə ireihau aħəntkarra uəsbartakuei, aħəntkarra auəsbara iazķəu auəshartakuei rəla irbartaranə iəqakuoup:

a) aduneijlar reiҧcaararҧə eidgəlou arespubliķakua rxatanraķ azəurei, egiərt aħəntkarrakuei eidgəlou arespubliķakuei rəbʃara dogovorkua rəʃtəxrei raʟifiķacia rzəurei;

b) aibaʃrei ainaalarei ruəskua;

v) sssr aҧə arespubliķa ҧəckua rədķəlara;

g) sssr **akonstitucia** anagɜarazə akontroli, eidgəlou arespubliķakua **rkonstituciakuei** sssr **akonstituciei** reikuərtara anagɜarei;

d) eidgəlou arespubliķakua xaz-xazə rhaakua rəfakuroɯoɯuarakuei reitakrakuei;

e) arespubliķa dgəlakua reilazaaraҧə aҧəlaҧaɟ ҧəckuei, aoblast ҧəckuei, iara ubasgıə avtonom respubliķa ҧəckuei iəqalakuo rfakuroɯoɯuara;

z) sssr ahəntkarra xıqarei sssr ar bqar-məq zegıəi reiҧķaara;

z) ahəntkarraҧ monopolia ala aҧəm həntkarrakua rҷə axuhaxutra;

i) ahəntkarra axəxıqara;

ķ) sssr jlar rənxamya aplanku$_a$ rfakurgəlara;

l) sssr ahəntkarra biuqet eizakəu afakurəoɯoɯara, iara ubasgıə sssr-i, arespubliķa dgəlakua xaz-xazəi dousə rxaҧtəpanҧi uəsbartakuei rbiuqetkua zlaqalonə ialalakuo aɬaxҧkuei afeidakuei rfakuroɯoɯuara;

m) abankkua, aproməişlennost, akət-nxamya ruəsbartakuei, axnəqugagakuei, iara ubasgıə eidgəlou arespubliķakua irzeipşnə aqara auəs zlou axuhaxutraҧ xnəqugagakuei ruəsbara;

n) atransporti, aibardərrei ruəsbara;

o) aparei, akrediti rfakurgəlafa aiҧķaara;

p) ahəntkarraҧ astrax-tara auəs aiҧķaara;

r) arpsaxrakua rəftəxrei, rətirei;

s) adgıəl axarxuafa axadaraҧ uəskua rfakuərgə-

lara, iara ubasgıə uayə ixə iaiərxuaranə adgıəl iəçakuoui, abnakuei, aɜkueï axarxuaʃa aʃakurgəlara;

ţ) açarei aguabziara axıɥarei rzə axadaraҧ uəskua rʃakurgəlara;

u) jlar rənxamya aʃakugəlaʃa ahasab eilərgara zegıə akɳnə aʃakurgəlara;

f) kɽrəurazə auəspqara-ʃatakua rʃakurgəlara;

x) asud-eiɥpkɳaaʃei asudɜbrei rzə auəspqara aʃtəxra; aʃauəsi, amaləeimakɽra auəsi rkɳodekɳskua;

c) sssr auayəҧəysara auəspqarakua, aҧəm ħəntɬaruaa rzinkua rzə auəspqarakua;

ɥ) eidgəlou arespublikɳaɥə irzeipşnə aɱnistɽrazə akɳtkua rtəʅra.

15 asɳaɳia. sssr **akonstɪtucia** 14-ҧi asɳaɳia iaħo alcup eidgəlou arespublikɳakua rsuverenitet şəpʅou. abart izxəmparanə iguatou rnayəs eidgəlou arespublikɳakua ireiuou iarbanzaalakgıə iara axala aħəntkarra amɥra myapnagoit; eidgəlou arespublikɳakua ireiuou rsuverenitetҧ zinkuagıə sssr iaxıɥoit.

16 asɳaɳia. arespublikɳa dgəlakua ireiuou iarbanzaalakgıə, iara arespublikɳa aɥəda-qazʃakua iamou irəkuʔo, sssr **akonstɪtucia** iavəmsərҧ iʃakurgəloʔu axaҧ **konstɪtucia** amoup.

17 asɳaɳia. eidgəlou arespublikɳakua ireiuou iarbanzaalakgıə sssr alçra azin amoup.

18 asɳaɳia. arespublikɳa dgəlakua dousə rħaakua dara azərazəmkua apsaxra akuəm.

19 asɳaɳia. sssr auəspqarakua arespublikɳa dgəlakua zegıə rɽerritoriaɥə eipşnə amɥ rəmoup.

20 asţaţia. arespubliką dgəlakua ruəspqara zegeidgəlou auəspqara ianaʒəxqıa amųra zmou zegeidgəlou auəspqara aup.

21 asţaţia. sssr auaaʯəysa rzə ifakurgəloup sssr aΨə iakąəu auaaʯəysra.

arespubliką dgəla aΨənʯ uayəʯəysas iəqou darbanzaalakgıə sssr-ʯ uayəʯəysas dəpxıaʒoup.

22 asţaţia. urəsʯəlaʯi asoveţ federaţivʯ socialistʯ respubliką ialoup abart aʯəlakua: azovo-ųernomorʯi, dalıne-vostoųnəi, amrataťaraxıʯ sibirʯi, krasnoiarskʯi, nxəç-kavkazʯi; aoblastţkua: voronezʯi, amragəlaraxıʯ sibirʯi, gorkiiʯi, amrataťaraxıʯi, ivanovskʯi, kalininskʯi, kirovskʯi, kuəibişevskʯi, kurskʯi, leningradʯi, moskvaʯi, omskʯi, orenburgʯı, saratovʯi, sverdlovskʯi, severni, stalingradʯi, ųeliabinskʯi, iaroslavskʯi; asoveţ socialistʯ avţonom respublikąakua: tatarʯi, başkirʯi, dagestanʯi, buriatţmongoliaʯi, qabarda-balkariaʯi, qalmikʯi, kareliaʯi, komiʯi, qrəimʯi, mariiskʯi, mordvaʯi, povolzia anemecʒa rʯi, nxəç-uapsʯəla, udmurtţʯi, aųeųeninguşʯi, ųuvaşʯi, iakutţʯi; avţonom oblastţkua: adigıʯi, auriaʯəlaʯi, aqarauʯəlaʯi, oiraţiaʯi, xakassʯi, ųerkesʯi.

23 asţaţia. ukraïnaʯi asoveţ socialistʯ respublika eiloup abart: aoblastţkua: vinicaʯi, dnepropetrovskʯi, donecʯi, kievʯi, odessaʯi, xarıkovʯi, ųernigovʯi, moldaviaʯ asoveţ socïalistʯ avţonom respublikəeï rəla.

24 asʇaʇia. aɜerbaiqanҎi asoveʇ socialisʇҎ respubliқa ialouҏ naxiɥevanҎi asoveʇ socialïsʇҎ avʇonom respubliқəei, aʃxaҎ-qarabax avʇonom oblasʇi.

25 asʇaʇia. kərtҎəlaҎi asoveʇ socialisʇҎ respubliқa ialouҏ: assr apsnəi, assr aqariei, aaxəç-uapsҎəla avʇonom oblasʇi.

26 asʇaʇia. uzbeқҎi asoveʇ socialisʇҎ respubliқa ialouҏ assr қara-қalpaқia.

27 asʇaʇia. taqəkҎi asoveʇ socialisʇҎ respubliқa ialouҏ aʃxaҎ-badaxşan avʇonom oblasʇ.

28 asʇaʇia. qazaxҎi asoveʇ socialisʇҎ respubliқa ialouҏ aoblasʇkua: aқʇiubinskҎ, alma-ataҎ, amragəlaraxıҎ qazaxstanҎ, amrataʃaraҎ qazaxstanҎ, қaragandaҎ, қusʇanaiҎi, ayadaxıҎi qazaxstanҎi, aladaxıҎi qazaxstan.

29 asʇaʇia. ʇamaxıҎəlaҎi ssr, belorussiaҎi ssr, ʇurқmeniaҎi ssr, қirgiziaҎi ssr avʇonom respubliқəei, iara ubasgıə ҎəlaѰaʒi, oblasʇi rəlaɜam.

III-Ҏi axə

eidgəlou asoveʇ socialisʇҎ respubliқakua rѰə ireihɑu aħəntkarra amɥraҎ uəsbartakua

30 asʇaʇia. sssr aħəntkarra amɥraҎ ireiħau uəsbartanə iəqouҏ sssr ireihaɜou asoveʇ.

31 asʇaʇia. aқonsʇiʇucia 14-Ҏi asʇaʇia işaħo eipş eidgəlou asoveʇ socialisʇҎ respubliқakua zkuitnə irəmou azinkua zegıə sssr ireihaɜou asoveʇ imyapana-

goiţ ubri asţaţia iaħo **akˌonsţiţucia** amɥala ireiha3ou asoveţ anapaçaqa iəqou sssr **auəsbarta**kua: sssr ireiha3ou asoveţ aprezidiumi, sssr jlar rkˌomissarʒa rsoveţi, sssr jlar rkˌomissariaţkuei rkˌompeţencia izlaçanamkˌəuala.

32 asţaţia. sssr auəs pqarakua apəzço mɥras iəqou sssr ireiha3ou asoveţ zaʇəkˌ aup.

33 asţaţia. sssr ireiha3ou asoveţ y-palaţakˌnə iəqoup: eidgəlou rsoveţi, amilatkua rsoveţi.

34 asţaţia. eidgəlou rsoveţ sssr auaaţpəysa zegiə alxərta okˌrugkua rɥpə ialərxəueiţ abri anormala: 300 nəzkıyəkˌ rqnəţp deputaţkˌ.

35 asţaţia. arespublikˌa dgəlakuei, avţonom respublikˌakuei, avţonom oblasţkuei, amilatţp okˌrugkuei rɥpə sssr auaaţpəysa ialərxueiţ amilatkua rsoveţ abri anormala: respublikˌa dgəla cəpxıa3a yajeixu-yəkˌ adeputaţʒa, avţonom respublikˌa. cəpxıa3a jeiza-yəkˌ adeputaţʒa, avţonom oblasţ cəpxıa3a xuyəkˌ adeputaţʒa, amilatţp okˌıug cəpxıa3a aʐaʐa deputaţ.

36 asţaţia. sssr ireiha3ou asoveţ alərxəueiʻţ 4 şəkusa aɥħara amanə.

37 asţaţia. sssr ireiha3ou asoveţ ay-palaţakˌgıə: eidgəlou rsoveţi, amilatkua rsoveţi zinla eiqaroup.

38 asţaţia. eidgəlou rsoveţi amilatkua rsoveţi auəspqara atəɪra apʃagara azin eiqaranə xaz-xazə iramoup.

39 asţaţia. auəspqara ſakuroɯoɯoup ħa ianəpxıaʒou sssr ireihaʒou asoveţ ay-ɒalaţakķgıə xaz-xazə xəpxıaʒara eiharala ianrədərķəlalakı aup.

40 asţaţia. sssr ireihaʒou asoveţ irədərķəlaz auəspqarakua sssr ireihaʒou asoveţ aɒrezidium iaxagəloui asekʀreţari rnaɒkua açaynə arespublika dgəlakua rəbəzîakua rəla îquəla auaa iddərdərueiţ.

41 asţaţia. eidgəlou rsoveţi, amïlatkua rsoveţi rsessiakua aamtala eicalagoiţ iageicalgoiţ.

42 asţaţia. eidgəlou rsoveţ ialnaxəueiţ eidgəlou rsoveţ iaxagəlouï yəqa iara ixatəpuaai.

43 asţaţia. amilatkua rsoveţ ialnaxəueiţ amilatkua rsoveţ iaxagəloui, yəqa iara ixatəpuaai.

44 asţaţia. eidgəlou rsoveţi, amilatkua rsoveţï rxagəlayʃa izəxutou aɒalaţakua reilaʁarakua naɒx gara rzərueiţ, ubart rəynəuçqa auəs ſakugəlaſakua gıə irxəlapşueiţ.

45 asţaţia. sssr ireihaʒou asoveţ ay-ɒalaţakķgıə reiceilaʁarakua ineitakʀ-aaitakķəua imyapərgoiţ eidgəlou rsoveţi amilatkua rsoveţi rxagəlaʃa.

46 asţaţia. sssr ireihaʒou asoveţ aɒrezidium şəkusəkʀ ala yənʁ sssr ireihaʒou asoveţ asessiakua eiznagoiţ.

sssr ireihaʒou asoveţ aɒrezidium iara ikunaganə ianabo, mamzargıə arespublika dgəlakua ruakķə ianataxxo ɸħara-ɥədala asessia eiznagoiţ.

47 asţaţia. eidgəlou rsoveţi amilatkua rsoveţï aimakʀ rour, ɒariţeţ hasabla iſakuərgəlou aħaʁei-

kurʃara kqomissia iartoitq reimakq ailərgarazə. ubri ahaʁeikurʃara kqomissia aneikuşahatəmxa, mamzargıə iara iazbəz apalaqakùa ruakqə anazərazəmxa ubri auəs dəryegıəx iərxənhnə apalaqakua rɥə daʁaznəx eitaxuapşueitq. ay-palaqakgıə eikuəşahatnə akqanakurəmça, sssr ireihazou asoveq aprezidium, sssr ireihazou asoveq eimnaʃueitq, iɥəcnə alxrakuagıə akunaçoitq.

48 asqaqia. sssr ireihazou asoveq ay-palaqakgıə reiceilaʁaraɥə ialərxəueitq sssr ireihazou asoveq aprezidium abart alanə: sssr ireihazou asoveq aprezidium axagəlayəi jeiza-yəkq iara ixatəpuaai, aprezidium asekqreqari, aprezidium ialapxıazakuou yajei pʃ-yəkqəi.

sssr ireihazou asoveq aprezidium iara auəsura zegıə azə sssr ireihazou asoveq anapaçaqa iəqoup.

49 asqaqia. sssr ireihazou asoveq aprezidium:

a) sssr ireihazou asoveq asessiakua eiznagoitq;

b) sssr iəqou auəspqarakua irəçarkqəua eilərganə irnatoitq ailərkqaagakua tnaʃueitq;

v) sssr akqonstqitucia 27-ʁi asqaqia amqala eimnaʃueitq sssr ireihazou asoveq, iɥəcnə aitalxrakuagıə akunaçoitq;

g) iara işapʃanago ala, mamzargıə eidgəlou arespublikqakua ruakqə izlataxxaz ala eiɥnakqaaueitq jlarə zegıə razçaara (referendum);

d) sssr jlar **rkqomissarʃa** rsoveqi, arespublikqa dgəlakua rɥənʁi jlar rkqomissarʃa rsoveqkuei iəʃtə-

rxkuo akuçarakuei adçarakuei auəspqara iakumʈʘnə ianəqala iapnaxəueiʈ;

e) sssr ireihaʒou asoveʈ asessiakua rəbʇara aamtazə sssr jlar rķomissarʇa ireiuou rmaçura aqnəƤ rxə iakuitnaƤueiʈ, rmaçurakua rѰə iſakunarоıuоıuoiʈ, sssr jlar rķomissarʇa rsoveʈ axagəlayə işaləeigalo ala, axa nasgıə rſakuroıuoıuarazə sssr ireiha-ʒou asoveʈaxı ialanagalarouƤ;

ƶ) sssr aordenkua rəla ahamta rnatoiʈ, ahatər xıəʒkuagıə rəxnaçoiʈ;

z) auəszəryara azin nanagʒoiʈ;

i) sssr ar bqarmyə axagəla eihabaʇa alanaçoiʈ, iapsaxəueiʈ;

ķ) sssr ireihaʒou asoveʈ asessïakua rəbʇara aamtazə sssr eibaſrala ïakular, mamzargıə agressia aqnəƤ axəeicəxıyarazə jlar rəbʇaraƤ reilarʒara ʈqukua rəla iqarəmçar qamlonə ianəqalo şeïbaſrou rəlanaħoiʈ;

l) arra iaçanaķəua zegıə reizgarei, pətla ar reiz garei rəlanaħoiʈ;

m) adunei jlarə rəbʇaraƤ reilarʒara ʈqukua raʈi-fiķacia rzəqanaçoiʈ.

n) aƤəmdgıəl ħəntkarrakua rѰə sssr axatanra guragaʇa ſakunarəoıuoıuoiʈ, ſtaxıqa irəpxıoiʈ;

o) iara aѰə akķkrediʈra zmou, aƤəmdgıəl ħəntkarrakua rdiplomaʈiaƤ xatanrakʇa ruəsmadaraƤ guraxarçaga gramoʈakuei rəxnərħəga gramoʈakuei adnakəloiʈ.

50 asţaţia. eidgəlou rsoveţi, amilatkua rsoveţi ay-palaţakgıə rdeputaţja xatanra-guragaras irəmakuou iguaztaşa amandaţp komissiakua alərxəueiţ.

amandaţp komissia ianalargalalakı apalaţa iaʒbueiţ adeputaţja xaz-xazə axatanra-guragara rəmoup ha ipxıaʒaţpəu, mamzargıə auəs axganə ɸəc eitalxţpəu.

51 asţaţia. sssr ireihaʒou asoveţ iaxutanə ianapxıaʒo aamtazə ifakunargəloiţ iarban zçaaţpəzaalakgıə azə auəs eilkaarazəi areviziazəi akomissiakua.

auəshartakuei amaçura ialakuou auaai zegıə irədəupa (irualəup) art akomissiakua rnapə ianəu auəs azə irədərço qarçalaranə, iataxxakuo amaţerialkuei adokumentkuei rərtalaranə.

52 asţaţia. ireihaʒou asoveţ akuşahatəmkua, sssr ireihaʒou asoveţ asessia anəqam aamtazə — sssr ireihaʒou asoveţ prezidium akuşahatəmkua, sssr ireihaʒou asoveţ adeputaţ asud iatarei, iəbaandaypreı qalom.

53 asţaţia. sssr ireihaʒou asoveţ aguragara amıra aɸhara ancalakı aftaxıgıə, mamzargıə aɸhara aan ʒa ianeimrəɁlakı aftaxıgıə, sssr ireihaʒou asoveţ aprezidium aguragara amıra azənxoiţ dəryegıɤ ɸəc ialərxəz sssr ireihaʒou asoveţ, sssr ireihaʒou asoveţ aprezidium ɸəc alnaxaanʒa.

54 asţaţia. sssr ireihaʒou asoveţ aguragara amıra aɸhara anəiaslakı, mamzargıə aɸhara aaiaanʒa

eimrəʒuazar sssr ireihaɜou asoveʦ aguragara amʯra aΨħara anəias inarkʯnə, mamzargıə ianeimrəʒ aΨnə inarkʯnə Ψharala yəməz irxəmgakʯua ireihaɜou asoveʦ aprezidium iΨəcnə aitalxrakua akunaçoiʦ.

55 asʦaʦia. sssr ireihaɜou asoveʦ aprezidium, alə-xrakua ianrəlgalakʯı, mzkʯə iaxəmgakʯua eiznagoiʦ Ψəc ialərxəz sssr ireihaɜou asoveʦ.

56 asʦaʦia. ay-palaʦakʯgıə reiceilaʯaraΨə sssr irei haɜou asoveʦ iqanaçoiʦ sssr aihabəra — sssr jlar rkomissarʒa rsoveʦ.

IV-Ψi axə

arespubliʯa dgəlakua rΨə aħəntkarra mʯla ireihau auəsbartakua

57 asʦaʦia. arespubliʯa dgəlaΨə aħəntkarra mʯla ireihau uəsbartas iəqou arespubliʯa dgəlaΨə ireiha-ɜou asoveʦ aup.

58 asʦaʦia. arespubliʯa dgəlaΨə ireihaɜou asoveʦ pʃə-şəkusa aΨħara amanə ui arespubliʯa auaaʯəysa ialərxəueiʦ.

axatanra normakua arespubliʯa dgəlakua **rkonsʦiʦuciakua** iʃakudərgəloiʦ.

59 asʦaʦia. arespubliʯa dgəlaΨə ireihaɜou asoveʦ zaʒəkʯ aup auəspqara tzəʒua uəsbartanə iəqou.

60 asʦaʦia. arespubliʯa dgəlaΨə ireihaɜou asoveʦ:

a) sssr **akonsʦiʦucia** 16 asʦaʦia izlaħo ala, iadna-

ķəloiţ axaҧ respubliķa **aķonsţiţucia**, iara **aķonsţiţu-ciaҧgıə** iataxxo acçara-gəʃra qanaçoiţ;

b) iara ialapxıaʒou avţonom respubliķakua **rķonsţiţuciakua** ſakunarəoıuoıuoiţ, nasgıə uərt rţerriţoriakua rħaakua eilnargoiţ;

v) jlar rənxamya aplani, arespubliķa biuqeţi iſakunarəoıuoıuoiţ;

g) arespubliķa dgəlaҧə asud uəsbartakua rəla axara zdəpҧəlaz auaaҧəysa amnisţia rzəurei ruəszəryarei iakuitəup.

61 asţaţia. arespubliķa dgəlaҧə ireihau asoveţ ialnaxəueiţ respubliķa dgəlaҧə ireihaʒou asoveţ aprezidium abart alanə: arespubliķa dgəlaҧə ireihaʒou asoveţ aprezidium axagəlayəi iara ixatəpuaai, aprezidium asekŗeţari, nasgıə arespubliķa dgəlaҧə ireihaʒou asoveţ aprezidium ialapxıaʒakuoui.

arespubliķa dgəlaҧə ireihaʒou asoveţ aprezidium izkuəitəu ſakurgəloup arespubliķa dgəla **ķonsţiţuciala.**

62 asţaţia. ailaҧarakua rəmyapgarazə arespubliķa dgəlakua ireiuou aҧənpi ireihaʒou asoveţ iara aqnəҧ ialnaxəueiţ axagəlayəi, iara ixatəpuaai.

63 asţaţia. arespubliķa dgəlaҧə ireihaʒou asoveţ ialnaxəueiţ arespubliķa dgəla ąihabəra arespubliķa-dgəla aҧənpi jlar rķomissarʃa rsoveţ.

eidgəlou asoveţ socialisţҧ respublikąakua rҧənҧi aħəntkarra uəsbaraҧ uəsħartakua

64 asţaţia. eidgəlou asoveţ socıalisţҧ respublikąakua rҧə anagʒarei adçarei rzə aħəntkarra mɥla ireihau uəsbartas iəqou sssr jlar rkąomissarʃa rsoveţ aup.

65 asţaţia. sssr ireihaʒou asoveţ aҧə sssr jlar **rkąomissarʃa rsoveţ takąapxəkuup,** iara ui anapaça-qagıə iəqoup; ireihaʒou asoveţ asessiakua rəbʃara-an — sssr ireïhaʒou asoveţ aprezidium aҧə takąapxəkuup, iara ubrï anapaçaqaҧgıə iəqoup.

66 asţaţia. sssr jlar rkąomissarʃa rsoveţ iapəu au-əspqarakua izlarħo aləėi, rənagʒaraləei akuçarakuei adçarakuei tnaʃueiţ, nasgıə dara uərt irənagʒaſou guartoiţ.

67 asţaţia. sssr jlar rkąomissarʃa rsoveţ akuçara-kueį adçarakuei iəqanaçaz xəmpada sssr ҧəla axıən-ʒa-naʒaaʒo zegıənqara inargʒalaroup.

68 asţaţia. sssr jlar rkąomissarʃa rsoveţ:

a) eidgəlou irzeipşəu, eidgəla respublikąaҧi sssr jlar rkąomissariaţkua, nasgıə ubart zxəlapşkuo egı-ərt anxamyaҧi akąulıţuraҧi uəsħartakua zegıə eidna-kąəloiţ ruəsuragıə myapanagoiţ;

b) jlar-rənxamyа ɒlani aħəntkarraҧ biuqeʈi rənӡagaɜarazəi akʀrediʈ-paraҧ ſakugəlaſa arəoɪuoɪuarazəi iəqaçaҧkuou myapanagoiʈ;

v) jlar rzeipş uəs eiѰkʀaarazə, aħəntkarra ainʈereskuа rəxɪɥarazəi, nasgɪə auaaҧəysa zkuəitəu ailamgarazəi iəqaçaҧkuou myapanagoiʈ;

g) aҧəmħəntkarrakua rəѰcaara aѰə myakuçara aznaueiʈ;

d) arra maçəura iaşaxı izəpxıaranə iəqou auaaҧəysa rxəpxıaɜarа (rkonʈingenʈ) esəşəkusaaira iſakunargəloiʈ, ar-bqar məɥkɯa rəqaçarа eiѰnakʀaaueiʈ;

e) ianataxxalo, anxamyei, akulıʈurei, aħəntkarra xıɥarei ruəskua rzə sssr jlar rkomissarʒa rsoveʈ aѰə eiѰnakʀaaueiʈ akomiʈeʈ ɥədakuei, auəsbara xadarakuei.

69 asʈaʈia. sssr akompeʈencia iaçanakʀəua auəsbarei anxamyei rəxkkua rzə arespublika dgəlakua rѰənҧi jlar rkomissarʒa rsoveʈkua iəſtərxkuaz akuçarakuei adçarakuei raankʀəlarа azin amoup sssr jlar rkomissarʒa rsoveʈ; iara ubasgɪə sssr jlar rkomissarʒa rsoveʈ iamoup jlar rkomissarʒa iəſtərxkuaz arqaçarakuei ainsʈrukciakuei rapəxra azin.

70 asʈaʈia. sssr ireihaɜou asoveʈ iſakunargəloiʈ sssr jlar rkomissarʒa rsoveʈ abart alanə:

sssr jlar rkomissarʒa rsoveʈ iaxagəlou;
sssr jlar rkomissarʒa rsoveʈ iaxagəlou ixatəpuaa;
sssr aħəntkarraҧ ɒlanra akomissia iaxagəlou;

asoveţ ķonţrolı aķomissia iaxagəlou;
sssr jlar rķomissarʒa;
aingalara aķomiţeţ iaxagəlou;
aqazara uəskua rzə aķomiţeţ iaxagəlou;
açara aihabəraƥ şķol auəskua rzə aķomiţeţ iaxagəlou.

71 asţaţia. sssr ireihaʒou asoveţ ialou adeƿuţaţ dzəzçaaz azə sssr aihabəra, mamzargıə sssr jlar rķomissar, ualnə irədəuƿ xəməş rəla irxəmgaķua dzəzçaaz atak, ma ajala, mamzargıə ţquəla izəxutou aƿalaţaƥə iarħarazə.

72 asţaţia. sssr jlar rķomissarʒa sssr aķompeţencia ialou aħəntkarraƥ uəsura xķkua irxəlapşueiţ.

73 asţaţia. iəqou auəspqarakuei, iara ubasgıə sssr jlar rķomissarʒa rsoveţ iəſtnaxkuaz akuçarakuei adçarakuei işərħaualəei rənagʒaraləei sssr jlar rķomissarʒa dousə jlar rķomissariaţkua aķompeţencia axıənʒa rəmou ïaƥərpşnə iſtərxəueiţ arqaçarakuei ainsţrukķciakuei, dara ubart zegıə rənagʒaſagıə guartoiţ.

74 asţaţia. sssr jlar rķomissariaţkua, ma eidgəlou irzeipşəuƿ, mamzargıə eidgəla-respublikaƥəuƿ.

75 asţaţia. eidgəlou irzeipşəu jlar rķomissariaţkua rnaƿ ianəu aħəntkarraƥ uəsbara xķə naƿxgara rzərueiţ sssr-ƥəla zegıə aƥə ma rxala mamzargıə dara iəkudərgəlakuo auəsbartakua rəla.

76 asţaţia. eidgəla-respublikaƥ jlar rķomissariaţ-

kua rnaꝑ ianəu aħəntkarra auəsbaraꝓ xkķkua naꝑxgara rzərueiţ pqaṛanə işəqou eipş dara irəxızəlou arespublika dgəlakua rꝓənꝓi jlar rķomissariaţkua rəla, sssr ireihazou asoveţ aꝑrezidium zspisokəi zxəpxıazarei fakurgəlanə ifakunaroıuoıuo anaplaķkua rəmacara ruəsura rboiţ.

77 asţaţia. eidgəlou irzeipşəu jlaṛ rķomissariaţkua raxı ipxıazoup abart jlar rķomissariaţkua:

aħəntkarra xıɥara;

aꝓəmħəntkar uəskua irzķəu;

aꝓəmħəntkar rəlaxuhaxutra;

amya uəs;

aibardərga uəs;

azə-ţransꝑorţ;

aproməişlennosţ xıanta;

aħəntkarra xıɥara aproməişlennosţ.

78 asţaţia. eidgəla-arespublikaꝓ jlar rķomissariaţkua raxı ipxıazouꝑ abart jlar rķomissariaţkua:

faꝓə-jꝓə ꝑroməişlennosţ;

aproməişlennosţ lasə;

abna ꝑroməişlennosţ;

dgıəl aarəxra;

aɥajla aarəxrei, araxu aazarei rsovxozkua;

afinanskua;

aynəuçqa xuhaxutra;

aynəuçqa uəskua;

aiusţicia;

aguabziara xıɥara.

VI-ҧi axə

arespubliķa dgəlakua rhəntkarra uəsbaraҧ uəshartakua

79 astatia. arespubliķa dgəlaҧə anagɜarazəi, adçarazəi ahəntkar məyla ireihau uəsbartanə iəqou arespubliķa dgəla aҧənҧi jlar rķomissarʃa rsoveţ aup.

80 astatia. arespubliķa dgəla aҧənҧi jlar rķomissarʃa rsoveţ respubliķa dgəlaҧ ireihaɜou asoveţ aҧə takapxəkuup, iara anapaçaqagıə iəqoup; ireihaɜou asoveţ asessiakua rəbʃaraan — sssr ireihaɜou asoveţ aprezidium aҧə takapxəkuup iara ubri anapaçaqaҧgıə iəqoup.

81 astatia. sssr aynəuçqa, nasgıə arespubliķa dgəla aynəuçqa iapkuou auəspqarakuei sssr jlar rķomissarʃa rsoveţ iəʃtnaxkuaz akuçarakuei, adçarakuei izlarho aləei, rənagɜara aləei arespubliķa dgəla aҧənҧi jlar rķomissarʃa rsoveţ itnaʃueiţ akuçarakuei adçarakuei, dara ubart irənagɜaʃougıə guanatoiţ.

82 astatia. avţonom respubliķakua rҧənҧi jlar rķomissarʃa rsoveţkua iəʃtərxkuo akuçarakuei adçarakuei raankəlara iakuitəup arespubliķa dgəla aҧənҧi jlar rķomissarʃa rsoveţ, iara ubasgıə iara ubri jlar rķomissarʃa rsoveţ akuitup aҧəlakua, aoblastţkua, avţonom oblastţkua rҧənҧi akrəzua auaa rdeputat soveţkua rənagɜaraҧ komiţeţkua iəʃtərxkuo akuçarakuei adçarakuei rapəxra.

83 astatia. arespubliķa dgəlaҧə ireihaɜou aso-

veţ ifakunargəloiţ arespublikˌa dgəla aɸənƮi jlar rkˌomïssarʒa rsoveţ abart rəla:

arespublikˌa dgəla aɸənƮi jlar rkˌomissarʒa rsoveţ axagəlayə;

axagəlayə ixatəpuaa;

aħəntkarraƮ planra akˌomissia axagəlayə;

jlar rkˌomissarʒa:

afaƮ-ajƮ aproməişlennosţ;

aproməişlennosţ lasə;

abna proməişlennosţ;

dgıəlaarəxra;

aqajla aarəxrei, araxu aaʒarei rsovxozkua rzə;

afinanskua;

aynəuçqa xuhaxutra;

aynəuçqa uəskua;

aiusţïcia;

aguabziaraxıqara;

arçara uəs;

atəpanƮi aproməişlennosţ;

akalakı nxamya;

socialƮ cxəraara;

aingaıara kˌomiţeţ axatanrakˌ;

aqazara auəskua rxəlapşyə;

eidgəlou irzeipşəu jlar rkˌomissariaţkua rguraʒaʒa.

84 asţaţia. arespublikˌa dgəla aɸənƮi jlar rkˌomissarʒa napxgara rzərueiţ arespublikˌa dgəla akˌompeţencia iaçanakˌəua ħəntkarraƮ uəsbara xkˌkua.

85 asţaţia. arespublikˌaƮ dgəla aɸənƮ jlar rkˌomi·

ssarʒa dousə jlar rkomissariatkua akompetencia axıənʒarəmou iaɸərpşnə iftərxəueit arqaçaɸkuei ainstrukciakuei sssr-i, arespublika dgələei rzakuankua, sssr-i arespublika dgələei jlar rkomissarʒa rsovetkua iəftərxkuaz akuçarakua, adçarakua, sssr eidgəla respublikaɸ jlar rkomissariatkua iəftərxkuaz arqaçarakua, ainstrukciakua izlarhaualəei rənagʒaraləei.

86 astatia. arespublika dgəlakua rɸənɸi jlar rkomissariatkua, ma eidgəla-respublikaɸkuoup, mamzargıə irespublikaɸkuoup.

87 astatia. eidgəla-respublikaɸ jlar rkomissariatkua dara rnapə ianəu ahəntkarra auəsbara xkkua anapxgara rzərueit, uərt arespublika dgəla aɸənɸi jlar rkomissarʒa rsovet eipş, izəxutou sssr eidgəla-respublikaɸ jlar rkomissariatgıə anapaçaqa iəqoup.

88 astatia. arespublikaɸ jlar rkomissariatkua dara rnapə ianəu ahəntkarra auəsbara xəkkua napxgara rzərueit, dargıə arespublika dgəla aɸənɸi jlar rkomissarʒa rsovet macara anapaçaqa iəqoup.

VII-ɸi axə

asovet socialistɸ avtonom respublikakua rhəntkarra mula ireihau auəsbartakua

89 astatia. avtonom respublikaɸə ahəntkarra mula ireihau uəsbartas iəqou sssr aɸə ireihaʒou asovet aup.

90 asʇaʇia. avʇonom respubliķa aҨə ireihaɜou asoveʇ avʇonom respubliķa auaaҨəysa ïalərxəueiʇ pſə-şəkusa aҨħara atanə, iara avʇonom respubliķa **aķonsʇiʇucia** iſakunargəlo anormakuа rəla.

91 asʇaʇia. avʇonom respubliķaҨə ireihaɜou asoveʇ zaʇəķ aup assr auəspqara tzəʅua uəsbartanə iəqaɜou.

92 asʇaʇia. arespubliķa dgəla **aķonsʇiʇucia** xəmpada iakurſanə, avʇonom respubliķas iəqou iarbanzaalaķgıə iara arespubliķa aɥəda qazſakuа iamou guazto axaҨ **ķonsʇiʇucia** amouр.

93 asʇaʇia. avʇonom respubliķaҨə ïreihaɜou asoveʇ ialnaxəueiʇ avʇonom respubliķaҨə ireihaɜou asoveʇ aрrezidium, iqanaçoiʇ avʇonom respubliķaҨ jlar rķomissarʃa rsoveʇ, iara axaҨ **ķonsʇiʇucia** işaħo ala.

VIII-Ҩi axə

aħəntkarra amų axaҨtəpҨi auəsbartakua

94 asʇaʇia. aҨəlakua, aoblasʇkua, avʇonom oblasʇkua, aoķrugkua, araionkua, akalakıkua, akətakua (asʇanicakua, axuʇorkua, aķişlaķkua, auəlkua) rҨə aħəntkarra amɥraҨ uəsbartakuas iəqou aķrəzua auaa rdeрuʇaʇ soveʇkua roup.

95 asʇaʇia. aҨəlakua, aoblasʇkua, avʇonom oblasʇkua, aoķrugkua, araionkua, akalakıkua, akətakua, (aşʇanicakua, axuʇorkua, aķişlaķkua, auəlkua) rҨən-

ҧi akҟrəzua auaa rdeɒuҭaҭ sovetҟua, dousə izəxutou aҧəla, aoblasҭ, avҭonom oblasҭ, aokҟruga, araion, akalakı, akəta aҧənҧi akҟrəzua auaa alərxəueiҭ yəşəkusa aҧhara atanə.

96 asҭaҭia. aresɒubliҟa-dgəlakua **rkҟonsҭiҭuciakua** rҧ'ə iſakurgəloup akҟrəzua auaa rdeɒuҭaҭ sovetҟua rҧə zaqayə alərxəşa anormakua.

97 asҭaҭia. akҟrəzua auaa rdeɒuҭaҭ sovetҟua rҧə dara rnaɒaçaqa iəqou auəsbaraҧ uəshartakua ruəsura eiҧərkҟaaueiҭ, ahəntkarraҧ uəsſakugəlaſa rəxıqoiҭ, auəspqarakua narəgɜoiҭ, auaaҧəysa rzïnkua rəxıqoiҭ, axaҧtəpҧ nxamyei, axaҧtəpҧ kҟulıҭurei naɒxgara azərueiҭ, axaҧtəpҧ biuqeҭ ſakunargəloiҭ.

98 asҭaҭia. akҟrəzua auaa rdeɒuҭaҭ sovetҟua, sssr-i aresɒubliҟa dgələei ruəspqarakua rəmqala irəmou azinkua irxəmskҟua akuçarakua ſtərxəueiҭ, adçarakua rərtoiҭ.

99 asҭaҭia. aҧəlakua, aoblasҭkua, avҭonom oblasҭkua, aokҟrugkua, araionkua, akalakıkua, akətakua rҧənҧi akҟrəzua auaa rdeɒuҭaҭ sovetҟua anagɜarazəi adçarazəi uəsbartakuas irəmouɒ dara ialərxkuo anagɜaraҧ kҟomiҭetҟua abart alanə: axagəlayəi, ixatəpuaai, asekҟreҭari, iara ialapxıaɜakuoui.

100 asҭaҭia. akəta maqkua rҧənҧi akҟrəzua auaa rdeɒuҭaҭ sovetҟua anagɜarazəi, adçarazəi uəsbartakuas irəmouɒ, aresɒubliҟa dgəlakua rkҟonsҭiҭuciakua işərho eipş, dara ialərxəua adeɒuҭaҭ sovet axagəlayəi, ui ixatəpuaai, asekҟreҭari.

101 asţaţia. akʀrəzua auaa rdeɒuţaţ soveţkua anagɜarazəi adçarazə uəsbartas irəmou dara aləzxəz akʀrəzua auaa rdeɒuţaţ soveţkua rnaɒaçaqa iəqouɒ, iara ubasgıə uərt rəyaxəxı iəqou adeɒuţaţ soveţ anagɜaraᵽ uəsbartakua rnaɒaçaqagıə iəqouɒ.

IX-ᵽi axə

asudi aɒrokʀuraţurei

102 asţaţia. sssr aᵩə asudkunaga imyapargoiţ: sssr ıreihaɜou asudi, aresɒublikʀa dgəlakua rᵩə ireihaɜou asudkuei, aᵽəlaᵽii, aoblasţᵽii asudkuei, avţonom respublikʀakua, avţonom oblasţkua rsudkuei, aokʀrugkua rsudkuei, xaz ɥədala sssr sudkua ialxəui, sssr ireihaɜou asoveţ izlakunaço ala jlar rsudkua iəqaçoui rəla.

103 asţaţia. xazɥədala ialkʀaanə auəspqarakua iarbou rəda, asudkua zegıə rᵩə auəskua irəxuapşueiţ jlarə ireiuou alarᵽanə.

104 asţaţia. sssr ireihaɜou asud auɒ ireiha̋u sud uəsbartanə iəqou. sssr ireihaɜou asud iaualəuɒ, sssr-i, aresɒublikʀa dgəlakueı rsuduəsbartakuei zegıə rsud uəsuəſa aſkʀlapşra.

105 asţaţia. sssr ïreihaɜou asoveţ ialnaxəueiţ sssr ireihaɜou asudi, nasgıə sssr xazɥəda asudkuei xuəşəkusa aᵩħara rətanə.

106 asţaţia. aresɒublikʀa dgəlakua ireihaɜou rsudkua xuəşəkusa aᵩħara atanə ialəzxəua aresɒublikʀa dgəlakua ireihaɜou rsoveţkua rouɒ.

107 asţaţia. avţonom respublikąakua ireihaɜou asudkua xuəşəkusa aɸħara atanə ialəzxəua avţonom respublikąakua rɸə ireihaɜou rsoveţkua roup.

108 asţaţia. aɸələei, aoblasţi rsudkuei, avţonom oblasţ sudkuei, aokąrug sudkuagıə xuəşəkusa aɸħara atanə ialəzxəua aɸələei, ma aoblasţi, mamzargıə aokąrugəi rɸənɸi akąrəzua auaa rdepuţaţ soveţkuei, avţonom oblasţ aɸənɸi akąrəzua auaa rḍepuţaţ soveţkuei roup.

109 asţaţia. zegıə irzeipşəu, iiaşou, eiqarou aləxra zinla maɜa bʇətarəla araion uaaɸəysa xəşəkusa aɸħara atanə ialərxəueiţ jlar rsudkua.

110 asţaţia. arespublikąa dgəla, ma avţonom respublikąa, mamzargıə avţonom oblasţ rəbəzʃala auəsbara myapargoiţ, ui abəzʃa zzəmdərua auaa auəs eilərkąaaraɸə atərqman iəla iqarçoiţ, asudaɸgıə dara rxaɸəbəzʃala aja ħara azin rəmoup.

111 asţaţia. sssr asudkua zegıə rɸə argamaloup uəsbaʃas iamou, xazɥədala ibaɸəu ħa auəspqara ianamħo, auəs iamou işabartzaalakągıə axə axaşşaara dakurʃanə.

112 asţaţia. aɜbʇa akąə iaxıəpşəm, auəs apqara zaɬəką aup ïzçagəlou.

113 asţaţia. jlar rkąomissariaţkuei ubart rnapaçaqa iəqou auəs bartakuei, iara ubasgıə amaçura ialakuoui, sssr auaaɸəysa zegıə auəspqarakua ickıanə inarəgɜarazə eihabɜala aʃkąlapşra iədup sssr aprokąuror.

114 asţaţia. sssr ireihaɜou asoveţ dəkunargəloiţ sssr aprokuror 7 şəkusa aҨharala.

115 asţaţia. arespublika dgəlakuei, aoblasţkuei rprokurorja, ubasgıə avţonom respublikakuei, avţonom oblasţkuei rprokurorja, sssr aprokuror 5 şəkusa Ҩhara atanə iəkuirgəloiţ.

116 asţaţia. arespublika dgəlakua rprokurorja aokrugҨi, araionҨi aprokurorja əkudərgəloiţ, sssr aprokuror dakuşahatnə.

117 asţaţia. iarbanzaalakı xaҨtəpənҨ uəsbartak iaxıəpşəmkua aprokuraţura uəsbartakua ruəs rboiţ, sssr aprokuror zaţək iəda daҨazə ixəmxuəcua.

X-Ҩi axə

auaaҨəysa rzin ual ſatakua

118 asţaţia. sssr auaaҨəysa zegıə axəraapsara azin rəmoup. garanţiala akrura rouranə azin rəmoup, raapsara zaqarou, ïaqaçaſou zeipşrou ala axu roua.

jï'arə zegıə rənxamya socialistҨla iſakurgəlanə izlaqou ala, asoveţ uaajlar raarəxrakua esaaira izlarəzhauala, rənxamyakua rҨə eixulaxara (krizis) qazçarc zəlşaşa rpərxɜarala, uəsdara açəxua zlapţou ala, — abartkua zegıə axıəqou aup axəraapsara azin ſakuzəroıuoıuo.

119 asţaţia. sssr auaaҨəysa apsſara azin rəmoup. auəsuja reiharayək raapsara mşə Ҩnak 7 saatk

rqənʒa arkʮıaҎra, auəsuʃei aınaçura ialouï rualafaxuə eipəmqıakʮua esəşəkusa aamtala psſara rouʇra, akʮrəzua auaa irəxuarazə ineiçəxnə asanaţoriakuei, apsſarta ynkuei, akʮlubkuei rətara, — abartkua abas iaxıəqou aup apsſara azin zlaſakugəlou.

120 asţaţia. sssr auaaҎəysa ianaj, ma iɥmazayxazar, auəsura rələmşo ïanəqala inəquəzgara rouranə azin rəmoup.

abri azin zlaſakugəlaxo: ahəntkarra axarqala auəsuʃei, amaçura ialouı asocialҎ sţrax rataraləei, ʇaxҎda hakıəm-xuʇҎrala akʮrəzua auaa rəcxəraaraləei, akʮrəzua auaa akʮurorţkua rəşqa rəſtraiəei roup.

121 asţaţia. auaaҎəysa açara azin rəmoup.

abri azïn zlaſakugəlaxo: neiyəmsrəda zegıə irzeipşnə irədəup apxıaҎi aşkʮol çara iaçanakʮəua rəmçar qamlua, ireihau aşkʮol aqnənʒa ʇaxҎda açara, ireihau aşkʮol aҎə aiharayʒakʮ açayʃa astıpendia rətarala, aşkʮolkua rҎə xaҎəbəzʇala açara rətarala, azauadkuei, asovxozkuei amaſəna-ţrakţorҎ sţancïakuei, akʮolxozkuei rҎə akʮrəzua auaa rzə aarəxſei, aţexnikʮəei agronomrei xʇaarada dərçara aiҎkʮaarala.

122 asţaţia. nxaʇas iəqakuou zegı rəqnə akʮuzaaiţ, ahəntkarrei, akʮulıţurei, jlar rpoliţikʮa bzazara aqnə akʮuzaaiţ, sssr abartkua zegıə rҎə apħəs zinla axaça diaqaroup.

abart azinkua ahsakua irəmou rənagʒarazə: axaça diaqaranə apħəsgıə: auəsura azin ləmoup, laapsara axu apsa loueiţ, apsſara loueiţ, asocialҎ asţra-

xəi açarei loueiţ, aħəntkarra aqnəƫ aniˈ axşaarei iərtaxəu aɸənƫ iakunago acxəraara loueiţ, danəxıamtou apsʃara loueiţ lualafaxuə eipmərqıaʒakķua işlouəc iloua, lara lzə iqaloiţ imaɥəmķua axşaarta ynkua, apşkaʃa rbartakuei, axuɥkua raştakuei.

123 asţaţia. ïaxıabalakı, anxaȶa uəs aqnə akuzaaiţ, aħəntkarra uəs aqnə akuzaaiţ, akulıţurei jlar rpoliţikaƫ rəbzazara aqnə akuzaaiţ milat eiləxəi, rasa eiləxəi amamkua, sssr auaaƫəysa zinla reïqarara pxıaʒoup psaxra zkuəm uəspqaranə.

auəspqara iaxınarxuueiţ izeipşrazaalakı akala argama, ma inaxərpşȶa azin aiçakra qaçara, ma iaarħnə, argama, ma inaxərpşȶa auaaƫəysa dara rrasei, rmilatrei, izeiuazaalakgıə apəjara rzəʃakurgəlara aqaçara, iara abartgıə ïreipşnə ipxıaʒoup izeipşrazaalakı ala arasei, amilatrei ɥəda ialkaanə qazʃa amouȶa alaʃajara qaçara, mamzargıə ʃəmoıəsi aƤamfabarei aqaçara.

124 asţaţia. auaaƫəysa rdin akuəitrazə, sssr aɸə auxuama aħəntkarra iacrəxəup, ubas aşkolgıə auxuama iacrəxəup. auaaƫəysa adïn anəqugara işakuitəu eipş adin əqamzaara alaʃajaragıə iakuitəup.

125 asţaţia. akrəzua auaa izlarəxuaşala, nasgıə asocialistƫ eiɸkaara izlaoıuoıuaxaşala, sssr auaaƫəysa garanţiala zakuanla irəmoup:

a) aja akuitra,

b) akıəpxıra akuitra,

ç) aizarakuei, amiţingkuei rəqaçara akuəitra,

ç) eizarala amyasrei ademonstracia qaçarakuei rəkuitra.

auaaƤəysa irəmou abart azinkua nagɜaxoiƫ akƙrəzua auaai dara rorganizaciakuei, akƙıəpxıərtakua, iataxxaşa akıaad, auaajlar rzeïpş ynkua, amyadəukua, aibardərga amaƤaxukua, ubas iqarçaranə iərtaxəu zlaqarçaşa **zegıə rzouƫrala.**

126 asƫaƫia. akƙrəzua auaa izlarəxuauala, sssr auaaƤəysa jlar raɲa rorganizaciaƤ xacxraarei, poliƫikaƤ akƫivrei rərɸiarazə, zïnnə irzəſakugəloup abas irzeipş eiɸkƙaaranə rɸeidərkƙəlaracə: zanaatla aidgəlarakua, kooperaƫivƤ eidkƙəlarakua, aɸar reiɸkƙaara, asporƫi ahəntkarra xıqarei reiɸkƙaara, akƙulıƫurei aƫexnikƙəei, anaukƙəei rguəpkua, auəsuɲa rkƙlass aqnəƤi, akƙrəzua auaa egıərt rqnəƤi iaha zeilkƙaara bziou iakƫivnə iəqou auaaƤəysa rɸeidərkƙəloiƫ zegeidgəlouƤ akommunisƫ (abolışevik) parƫiaɸə. abri aparƫia, asocialisƫƤ ſakugəlaſa arɸiarei, arəoıuoıuarei rzə akƙrəzua auaa rəkuparaɸə apxıa igəlou oƫriadup, akƙrəzua auaa rzeipş organizaciakua reipş rhəntkarraƤ organizaciakua rəzgıə imyapagayəu gutəlxnə iəqoup.

127 asƫaƫia. sssr auaaƤəysa aƶə kƙıəsra iəkum, asud iɜbnə iſtnamxəkƙua, mamzargıə aprokƙuror iqnəƤ iəmada əqamkƙua darbanzaalakƙı aƶə itakƙra qalom.

128 asƫaƫia. auaaƤəysa rynkua kƙıəsra rəkum, aîquyra irəbʇou rəmaɜara auəspqara iaxıqoiƫ.

129 asţaţia. ҧəm ħəntkarraҧi auaaҧəysa, akʀrəzua auaa ʝərtaxəu auəs axazərua azəħan: mamzargıə naukʀala auəs iərua iaxərqıanə, ma milatҧ axakuitra aiourazə iaxıəkupo azə zəkʀra iaſtanə iəqou, sssr irnatoiţ iara aҧə axkʀədkʀəlara azin.

130 asţaţia. sssr uaaҧəysas iəqou dousə irualəuƿ eidgəlou asoveţ socialistҧ resƿublikʀakua **rkʀonsţiţucia** iaħo amyapgara, auəspqara anəqugara, axəraapsara adisciƿlina anagɜara, jlar rqnəҧ uals iəqou guəkʀala anagɜara, asocialistҧ aïcənxara pqaras iamou ƿaţəu akuçara.

131 asţaţia. auaajlar rsocialistҧ mazara, ipſou akʀə eipş asoveţ eiҧkʀaara iaſatanə izlamou ala, apsadgıəl azə abeiarei, ſarda mbaҧə alşara zləçua akʀunə izlaqou ala, akʀrəzua auaa zegıə rzə abzanxarei, akʀulıţurei bzazara zləçua akʀunə izlaqou ala, sssr auaaҧəysa aʐaʐala irualəuƿ axıqarei arəoıuoıuarei.

auaajlar rsocialistҧ mazara apxastaҧra zҧazəzkʀəz jlarə iraoıouƿ.

132 asţaţia. arra cara zegıə irzeipşəu uəspqarouƿ. auəsuʝei anxaʝei rər qapſ aҧə arraҧ amaçura ual ƿaţunə iəqou akʀə auƿ sssr auaaҧəysa rzə.

133 asţaţia. aqənqҧəla axıqara sssr auaaҧəysa darƀanzaalakʀı aʐaʐala iual pſanə irədəuƿ. ҧəlapsadgıəl psaxra: akura eilagara, aoıa iəşqa aiasra, aħənktarra aibaſraҧ amqra iamou apərxagaxara, anapxara — daaraɜa iuəs baapsnə işəqou eipş, zdaqam ala auəspqara iaxınarxuueiţ.

alxra aʃakugəlaʃa

134 asʇaʇia. zegıə irzeipşəu, iiaşou eiqarou alxra azïn iəqou ʃatas iatanə maɜa abʅətarala, alxʅa ialərxəueiʇ: sssr ireihaɜou asoveʇ arespublikˌa dgəlakua rҧənҧi ireihaɜou rsoveʇkua, aҧəlaҧii, aoblasʇҧii rdeputaʇ soveʇkua, avʇonom respublikˌakua ireihaɜou rsoveʇkua, avʇonom oblasʇkuei, okˌrugkuei, araionkuei, akalakıkuei, akətakuei (asʇanicakua, axuʇorkua, akˌişlakˌkua, aulkua), akˌrəzua rdeputaʇ soveʇkua.

135 asʇaʇia. adeputaʇʅa ralxra zegıə irzeipşəup: sssr auaaҧəysa 18 şəkusa zxəçua rassas dzïuoui, milats dziuoui, dins iəmoui, çaras iəmoui, qarakˌ dənxo — qarakˌ dnəmxo, dəzxəlçəz iəʃtra zeipşrazaalakˌgıə, mals iəmazaalakˌgıə, pasa uəss iəmyapəigozi iarbanzaalakˌı akˌazə ipkˌəmkˌua alxra azin iəmoup, iargıə dalərxər qaloiʇ. abra iaçanakˌəuam zəxşəy eilagoui, nasgıə sudla iɜbanə alxra azin zməxnə iəqoui auaa.

136 asʇaʇia. adeputaʇʅa ralxrakua zegıə eiqaroup. uayəҧəysas iəqou darbanzaalakˌı bʅəkˌ iəmoup, auaaҧəysa zegıə zinla eiqaranə alxrakua rҧə irəloup.

137 asʇaʇia. ahsakua axaʅa iraqaranə alxra azin rəmoup, dargıə alərxəueiʇ.

138 asʇaʇia. ar qapʃ ialou auaaҧəysa, auaaҧəysa zegıə iraqaranə alxra azin rəmoup, dargıə alərxəueiʇ.

139 asţaţia. adeɒuţaţʒa ralxra iiaşanagʒouɒ: akətaƥii, akalakıƥii, akʀəzua auaa rdeɒuţaţ sovetţkua inadərkʀnə, sssr ireihaʒou asovetţ aqnənʒa, auaaƥəysa iaşanə rxatala akʀəzua rdeɒuţaţ sovetţkuagıə zegıə ralxrakua qarçoiţ.

140 asţaţia. adeɒuţaţʒa analərxəua abʃətara maʒouɒ.

141 asţaţia. alxʀakua raan akandidaţʒa əkudərgəloiţ alxrta okrug cəpxıaʒa. akandidaţʒa rəkurgəlara iakuitəuɒ jlar rorganizaciakuei, akʀəzua auaa rguəpkuei: akommunisţ parţïa aorganizaciakua, azanaat eidgəlakua, akooperaţivkua, aƥar rorganizaciakua, akulıţuraƥ guəpkua.

142 asţaţia. deɒuţaţs iəqou dousə auəs inaɒ ianəu azə, nasgıə akʀəzua rdeɒuţaţʒa rsovetţ auəs iauəzi iara auəs iiuəzi aħara iualəuɒ dalazçaz rƥə, dalazçaz aiharayək eikuəşahatnə iʒbnə rdeɒuţaţ, auəspqara izlaħo ala, ſtaxıqa danamərxlakgıə qaloiţ.

XII-ƥi axə

agerb, abiraq, asţolica

143 asţaţia. eidgəlou asovetţ socialisţƥ respublikakua rħəntkarraƥ gerb qaçouɒ amaganei, aʃaħei adunei gıaʃə iannə, amra mərxuaga aanşua, aʮa xəkuʒkua aƥəkurşanə, eidgəlou arespubliķakua rəbəzţakua rəla ayəra annə: «aɒroleţarʒa aƥəlakua zegıə rƥə iəqou, ţƥeidəţkəl», agerb axaqnə iamouɒ xukıəpſk zmou aeʇa.

144 asʇaʇia. eidgəlou asoveʇ socialisʇᵽ respubliķakua rħəntkarraᵽ biraq aba qapſ ialxəuᑭ, iara axaxıᵽi aķuaķı aᵠə alaba aaiguara axıᵽə maganei, aʅaħei annə, uərt rxanə xu-ķıəpſķ zmou aeʅa qapſ əqouᑭ xıəla iᵠəķuərşanə. aurei atbaarei əqouᑭ 1:2.

145 asʇaʇia. eidgəlou asoveʇ socialisʇᵽ respubliķakua sʇolicas irəmouᑭ akalakı moskva.

XIII-ᵽi axə

akonsʇiʇucia psaxſas iamou

146 asʇaʇia. sssr ireihaʒou asoveʇ izlaʒbəz ala, iara iaiuou aᑭalaʇa cəpxıaʒa bʅeihala, 2/3 bʅə ireiçamķua bʅətarəla ianrədərķəlalaķı aſtaxı auᑭ sssr **akonsʇiʇucia** apsaxra anəqalo.

ɥədala eizgou, eidgəlou asoveʇ socialisʇᵽ respubliķakua rsoveʇkua a-VIII-ᵽi reizara dəu aᑭrezidium:

n. aiʇakov	**m. ķalinin**	**ᑭ. ᑭosʇəişev**
i. akulov	**a. ķiseliov**	**a. raximbaev**
a. andreev	**s. ķosior**	**ʁa. ruʒuʇaķ**
iu. axun-babaev	**m. liʇvinov**	**i. sʇalin**
v. bliuxer	**ᑭ. liubɥenķo**	**d. sulimov**
s. budionnəi	**a. miķoian**	**n. xruſɥov**
ķ. voroşilov	**v. moloʇov**	**a. ɥerviaķov**
n. ezov	**g. musabeķov**	**v. ɥubar**
a. ždanov	**g. orɥonikizе**	**n. şvernik**
l. ķaganoviɥ	**g. ᑭeʇrovskii**	**r. eixe**

moskva, ķremlı, deķabr mza 5, 1936 şəkusa.

iankuou axkua

eidgəlou asoveţ socialisţp respu-bliķakua rķonsţiţucia (auəspqara ſata)

(adaqıa)

l-ƥi axə. **auaajlar reiɥpķaaſa** . . „ 5
ll-ƥi axə. **aħəntkarra aſakugəlaſa** . „ 8
lll-ƥi axə. **eidgəlou asoveţ socialisţp respubliķakua** rɥpə **ireihau aħəntkarra amɥraƥ uəsbartakua** . . . . . „ 12
lV-ƥi axə. **arespubliķa dgəlakua** rɥpə **aħəntkarra mɥla ireihau auəsbartakua** „ 18
V-ƥï axə. **eidgəlou asoveţ socialisţp respubliķakua** rɥpənƥi **aħəntkarra auəsbaraƥ uəsħartakua** . . . . . „ 20
Vl-ƥi axə. **arespubliķa dgəlakua rħəntkarra auəsbaraƥ uəsħartakua** . . . „ 24
Vll-ƥi axə. **asoveţ socialisţp avţonom respubliķakua rħəntkarra mɥla ireihaɜou auəsbartakua** . . . . . „ 26
Vlll-ƥi axə. **aħəntkarra amɥ axaƥtəpƥi auəsbartakua** . . . . . „ 27
lX axə. **asudi aprokķuraţurei** . . . „ 29
X-ƥi axə. **auaaƥəysa rzin ual ſatakua** „ 31
Xl-ƥi axə. **alxra aſakugəlaſa** . . „ 37
Xll-ƥi axə. **ageıb, abiraq, asţolica** . „ 39
Xlll-ƥi axə. **akķonsţiţucia psaxſas iamou** . . . . . „ 38

atəʃrazə takʒəpxəkuu **m. ahaşba.**
aʇexredakʇor **n. ʇarkʒil.**

---

eitargəeiʇ m. a h a ş b a, n. ʇ a r kʒ i l, v. kʒ u kʒ b a.
akorrekʇurazə takʒəpxəkuu z. ʇ a r kʒ i l.

---

akʒəpxırazə irətoup 8/xıı, akʒəpxı aarxarazə anapə açayup 10/xıı-36 ş. akı. af. 55x80 s./m. 2,5 kʒəpxı boıəc əq., 32,224 dər. nb. kʒəp. boı. aɸə. azakaz № 2799, aʇiraz 5000, apliʇ № 2268.

---

agazetkua „soveʇskaia abxaziei" „apsnə qapʃi"
rkʒəpxıərtaɸə irkʒəpxiʇ.

axu 15 kap.